

HOẠT ĐỘNG NGÂN HÀNG VỚI VIỆC KIỂM CHẾ LẠM PHÁT VÀ ỔN ĐỊNH VĨ MÔ NỀN KINH TẾ

NGUYỄN VĂN GIÀU *

Kiểm soát lạm phát và thúc đẩy tăng trưởng kinh tế là vấn đề quan tâm hàng đầu và khó giải quyết nhất đối với tất cả các nền kinh tế. Ở nước ta giải bài toán chống lạm phát và tăng trưởng kinh tế đang được các cấp, các ngành quan tâm để đạt được kết quả tối ưu mà không gây hậu quả đến chất lượng tăng trưởng kinh tế.

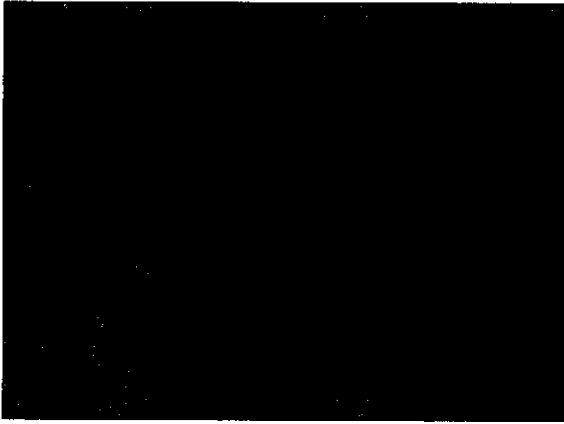
NGÀY 11-1-2007, Việt Nam đã chính thức trở thành thành viên của Tổ chức Thương mại thế giới (WTO), đánh dấu thời kỳ hội nhập sâu rộng hơn vào nền kinh tế thế giới. Đối với hệ thống ngân hàng Việt Nam, hội nhập quốc tế đã mở ra nhiều cơ hội cho sự phát triển theo hướng cạnh tranh hơn, minh bạch hơn, song cũng đặt ra những thách thức cho Ngân hàng Nhà nước Việt Nam trong việc thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia nhằm ổn định tiền tệ, kiểm chế lạm phát, góp phần thúc đẩy tăng trưởng kinh tế.

Hơn một năm qua, tình hình quốc tế có những diễn biến hết sức phức tạp. Trên thế giới, giá dầu thô, giá lương thực, giá vàng, giá nguyên vật liệu tăng đột biến. Cuộc khủng hoảng nhà đất ở Mỹ kéo theo sự suy giảm của nền kinh tế hàng đầu thế giới và tác động tiêu cực đến kinh tế toàn cầu. Do tác động của tình

hình kinh tế thế giới, nước ta cũng đối mặt với nhiều khó khăn: Nhập siêu ở mức cao; luồng vốn vào tăng mạnh, tuy mang lại cơ hội để Việt Nam tăng dự trữ quốc tế, hỗ trợ tăng trưởng kinh tế, nhưng đồng thời cũng gây sức ép lớn đối với điều hành chính sách tiền tệ, tỷ giá, nhất là trong điều kiện khả năng hấp thụ vốn của nền kinh tế Việt Nam còn hạn chế. Đặc biệt, chỉ số giá tiêu dùng tăng cao đã ảnh hưởng lớn đến hoạt động sản xuất, kinh doanh và đời sống của nhân dân. Bên cạnh đó, thiên tai, dịch bệnh ở nhiều vùng gây nhiều thiệt hại cho sản xuất và đời sống.

Trước những biến động của kinh tế trong và ngoài nước, đặc biệt là tình hình lạm phát có xu hướng tăng cao, thực hiện sự chỉ đạo,

* TS, Ủy viên Trung ương Đảng, Thống đốc Ngân hàng Nhà nước Việt Nam

điều hành của Chính phủ, Ngân hàng Nhà nước đã chủ động điều hành chính sách tiền tệ nhằm kiểm soát mức tăng tổng phương tiện thanh toán và tăng trưởng tín dụng, góp phần giảm áp lực tăng giá. Năm 2007, nhiều giải pháp đã được triển khai như: Duy trì ổn định các mức lãi suất cơ bản nhằm ổn định mặt bằng lãi suất trong nước; Tăng số phiên và khối lượng giao dịch trên thị trường mở, trong đó chủ yếu là chào bán tín phiếu ngân hàng để rút tiền từ lưu thông về; Điều chỉnh tăng tỷ lệ dự trữ bắt buộc nhằm hạn chế gia tăng tín dụng và tổng phương tiện thanh toán; Nới rộng biên độ ấn định tỷ giá mua, bán đồng USD của các tổ chức tín dụng so với tỷ giá bình quân trên thị trường liên ngân hàng (từ $\pm 0,25\%$ lên $\pm 0,5\%$ và $\pm 0,75\%$); Ban hành Chỉ thị yêu cầu các tổ chức tín dụng thực hiện đồng bộ các giải pháp kiểm soát tín dụng, khống chế dư nợ cho vay đầu tư, kinh doanh chứng khoán ở mức dưới 3%, đồng thời, tăng cường thanh tra, giám sát việc chấp hành của các tổ chức tín dụng ...

Tuy chưa đạt được mục tiêu kiềm chế lạm phát thấp hơn tốc độ tăng trưởng kinh tế, nhưng điều hành tiền tệ của Ngân hàng Nhà nước trong năm 2007 đã bám sát và tuân thủ nghiêm túc sự chỉ đạo, điều hành của Chính phủ, góp phần ổn định kinh tế vĩ mô và tạo điều kiện cho tăng trưởng kinh tế ở mức cao (8,48%).

Những tháng đầu năm 2008, tình hình kinh tế thế giới tiếp tục có những biến động rất phức tạp. Giá dầu thô, giá vàng tăng mạnh và liên tiếp đạt các kỷ lục mới; giá lương thực, thực phẩm cũng tăng vọt chỉ trong vài tháng đầu năm 2008 và thiết lập một mặt bằng giá mới cao hơn nhiều so với cùng kỳ năm 2007. Trước những biến động bất thường của giá cả, Chính phủ đã chỉ đạo các cấp, các ngành triển khai các giải pháp quyết liệt nhằm kiềm chế lạm phát, ổn định kinh tế vĩ mô, bảo đảm tăng trưởng bền vững (các văn bản số 75/TTg-KTTH ngày 15-01-2008, số 319/TTg-KTTH ngày 3-3-2008, số 418/TTg-KTTH ngày 31-3-2008, Thông báo số 91/TB-VPCP ngày 07-4-2008, Nghị quyết số 10/2008/NQ-CP ngày 17-4-2008 về các biện pháp kiềm chế lạm phát, ổn định kinh tế vĩ mô, bảo đảm an sinh xã hội và tăng trưởng bền vững).

Bám sát sự chỉ đạo của Chính phủ, trong những tháng đầu năm 2008, Ngân hàng Nhà nước đã tập trung triển khai các giải pháp quyết liệt nhằm tiếp tục điều hành chính sách tiền tệ thắt chặt:

- Nâng tỷ lệ dự trữ bắt buộc thêm 1% (ngoại trừ các tổ chức tín dụng hoạt động trên địa bàn nông thôn).

- Phát hành 20.300 tỉ đồng tín phiếu Ngân hàng Nhà nước bắt buộc để thu hút tiền về áp dụng đối với tổ chức tín dụng, trừ các tổ chức tín dụng hoạt động trên địa bàn nông thôn và tổ chức tín dụng có nguồn vốn huy động dưới 1.000 tỉ đồng.

- Tăng các mức lãi suất điều hành của Ngân hàng Nhà nước (lãi suất cơ bản từ 8,25% lên 8,75%/năm, lãi suất tái cấp vốn từ 6,5% lên 7,5%/năm, lãi suất chiết khấu từ 4,5% lên 6,0%/năm).

- Thực hiện các biện pháp kiểm soát tăng trưởng tín dụng không quá 30%/năm. Kiểm soát chặt chẽ các lĩnh vực cho vay có rủi ro cao như kinh doanh chứng khoán, bất động sản,

trong đó quy định tổng dư nợ cho vay, chiết khấu giấy tờ có giá để đầu tư, kinh doanh chứng khoán không được vượt qua 20% vốn điều lệ của tổ chức tín dụng (Quyết định 03/2008/QĐ-NHNN ngày 1-2-2008).

- Mở rộng biên độ mua, bán ngoại tệ của các ngân hàng thương mại so với tỷ giá giao dịch bình quân trên thị trường liên ngân hàng (từ $\pm 0,75\%$ lên $\pm 1\%$) để tỷ giá theo sát hơn với cung cầu ngoại tệ; mua ngoại tệ để tăng dự trữ ngoại hối nhà nước trên cơ sở lượng tiền rút từ lưu thông về.

- Tiến hành thanh tra, giám sát hoạt động cho vay kinh doanh của các ngân hàng thương mại và những biến động trên thị trường tiền tệ để xử lý kịp thời các vấn đề phát sinh.

Việc triển khai các giải pháp điều hành tiền tệ trên đây đã có tác động tích cực kiềm chế tốc độ tăng giá, góp phần ổn định môi trường vĩ mô. Kết quả 4 tháng đầu năm 2008, tổng phương tiện thanh toán tăng 2,52% so với cuối năm 2007, thấp hơn nhiều so với mức tăng 14,62% của cùng kỳ năm trước; tốc độ tăng chỉ số giá tiêu dùng đã giảm dần, từ 3,56% trong tháng 2-2008 xuống còn 2,99% trong tháng 3-2008 và 2,2% trong tháng 4-2008.

Tuy nhiên, tình hình kinh tế - xã hội nước ta trong những tháng đầu năm 2008 vẫn còn nhiều khó khăn: tốc độ tăng trưởng kinh tế quý I/2008 đạt 7,4%, thấp hơn cùng kỳ năm trước (7,8%); mặc dù xuất khẩu tăng, nhưng nhập khẩu tăng mạnh, nhập siêu 4 tháng đầu năm ở mức kỷ lục. Chỉ số giá tiêu dùng tuy đã có xu hướng giảm trong tháng 3 và tháng 4, nhưng tính chung 4 tháng đầu năm vẫn ở mức rất cao. Lạm phát và nhập siêu tăng cao cùng với những biến động bất thường của thị trường

tiền tệ, thị trường chứng khoán, thị trường bất động sản đã ảnh hưởng đến sự ổn định của kinh tế vĩ mô, tác động tiêu cực đến sản xuất và môi trường đầu tư, thu nhập và đời sống của nhân dân, nhất là người có thu nhập thấp.

Trước tình hình đó, Chính phủ đã xác định nhiệm vụ trọng tâm cấp bách trong những tháng tiếp theo của năm 2008 là *phấn đấu kiềm chế lạm phát, ổn định kinh tế vĩ mô, bảo đảm an sinh xã hội và tăng trưởng bền vững*. Chính phủ cũng xác định 4 nhóm giải pháp chủ yếu cần tập trung sức chỉ đạo đồng bộ, quyết liệt trong thời gian tới, đó là: (1) Thực hiện chính sách

tài chính, tiền tệ chặt chẽ, hiệu quả; (2) Tập trung tháo gỡ khó khăn, vướng mắc để đẩy mạnh phát triển sản xuất, dịch vụ và thu hút vốn đầu tư; (3) Đẩy mạnh xuất khẩu, giảm nhập siêu, bảo đảm cân đối cung cầu hàng hóa, nhất là hàng hóa thiết yếu cho sản xuất và đời sống; tăng cường quản lý thị trường, giá cả; chống đầu cơ buôn lậu; (4) Thực hiện tốt các chính sách an sinh xã hội.

Thực hiện chỉ đạo của Chính phủ, để góp phần kiềm chế lạm phát và ổn định kinh tế vĩ mô trong những tháng còn lại của năm 2008, ngành ngân hàng cần tiếp tục thực hiện các giải pháp sau:

Thứ nhất: Điều hành linh hoạt các công cụ chính sách tiền tệ theo nguyên tắc thị trường nhằm kiềm chế tốc độ tăng trưởng tín dụng và tổng phương tiện thanh toán năm 2008 theo hướng không vượt quá 30% so với cuối năm 2007. Áp dụng các biện pháp thích hợp để định hướng và ổn định lãi suất, từng bước hướng tới thực hiện chính sách lãi suất thực dương.

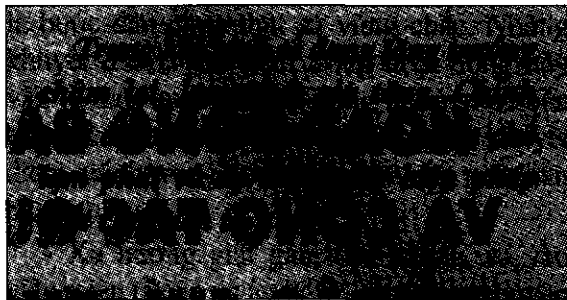
Theo định hướng trên, thực hiện ý kiến của Ủy ban Thường vụ Quốc hội tại phiên họp cuối tháng 4-2008 và chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, Thống đốc Ngân hàng Nhà nước đã ban hành quy định mới về cơ chế điều hành lãi suất cơ bản bằng đồng Việt Nam (Quyết định số 16/2008/QĐ-NHNN ngày 16-5-2008, có hiệu lực thi hành từ ngày 19-5-2008). Theo đó, các tổ chức tín dụng ấn định lãi suất kinh doanh (lãi suất huy động vốn, lãi suất cho vay) bằng đồng Việt Nam đối với khách hàng theo nguyên tắc lãi suất kinh doanh không vượt quá 150% của lãi suất cơ bản do Ngân hàng Nhà nước công bố áp dụng trong từng thời kỳ. Đồng thời, Ngân hàng Nhà nước cũng có các quyết định điều chỉnh lãi suất cơ bản lên 12%/năm, lãi suất chiết khấu lên 11%/năm và lãi suất tái cấp vốn lên 13%/năm.

Thứ hai: Tăng cường giám sát thị trường tiền tệ, thiết lập hệ thống thông tin nhanh, có độ tin cậy cao để kịp thời đánh giá đúng diễn biến thị trường và có biện pháp can thiệp phù hợp.

Thứ ba: Phối hợp với các cơ quan liên quan xây dựng, trình Chính phủ cơ chế kiểm soát, hấp thụ hiệu quả luồng vốn đầu tư gián tiếp và vấn đề các nhà đầu tư chiến lược nước ngoài mua cổ phiếu bằng ngoại tệ.

Thứ tư: Ban hành chế tài xử lý các trường hợp cạnh tranh không lành mạnh giữa các tổ chức tín dụng. Nghiên cứu bổ sung, chỉnh sửa các quy định liên quan đến các tỷ lệ bảo đảm an toàn trong hoạt động của các tổ chức tín dụng; phân loại nợ, trích lập và sử dụng dự phòng để xử lý rủi ro tín dụng trong hoạt động ngân hàng của các tổ chức tín dụng...

Thứ năm: Tăng cường công tác thanh tra, giám sát của Ngân hàng Nhà nước và chấn chỉnh toàn diện hoạt động quản trị, điều hành, kiểm soát, kiểm toán nội bộ của các ngân hàng

thương mại; tăng cường tần suất thanh tra, kết hợp với giám sát từ xa để giám sát chặt chẽ thị trường tiền tệ và hoạt động ngân hàng; tiếp tục kiểm soát chặt chẽ hoạt động cho vay đầu tư, kinh doanh chứng khoán và bất động sản.

Thứ sáu: Các tổ chức tín dụng điều chỉnh kế hoạch kinh doanh, cơ cấu tín dụng phù hợp với định hướng của Chính phủ và của ngành ngân hàng trong từng thời kỳ. Chấp hành nghiêm túc các quy định về bảo đảm an toàn hoạt động ngân hàng.

Thứ bảy: Đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền về hoạt động tiền tệ, ngân hàng và công tác quản lý, chỉ đạo điều hành của Ngân hàng Nhà nước, bảo đảm thông tin kịp thời, chính xác.

Nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của năm 2008 còn rất nặng nề. Trong khi đó, theo dự báo, tình hình kinh tế, giá cả thế giới sẽ tiếp tục có những diễn biến phức tạp và tác động không nhỏ đến kinh tế nước ta, gây khó khăn cho việc kiểm soát lạm phát và ổn định các cân đối vĩ mô của nền kinh tế. Tuy nhiên, thời cơ và tiềm năng phát triển của nước ta còn rất lớn. Với những thành tựu và bài học kinh nghiệm có được trong hoạt động ngân hàng những năm qua, dưới sự chỉ đạo sát sao của Chính phủ, ngành Ngân hàng sẽ tận dụng thời cơ, vượt qua thách thức, cùng với các ngành, các cấp thực hiện kiểm chế có hiệu quả lạm phát, góp phần ổn định môi trường vĩ mô và thúc đẩy tăng trưởng kinh tế bền vững. □